

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ МУЗИЧНИХ СТИЛІВ І ЖАНРІВ»

Освітньо-наукова програма доктора філософії – **Музичне мистецтво**

Спеціальність – **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “2” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія і теорія музичних стилів і жанрів
Викладач (-і)	Романюк Л.Б.
Контактний телефон викладача	095 803 30 86
Е-mail викладача	leromanyk@ukr.net
Формат дисципліни	Денна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Консультації проводяться упродовж грудня поточного навчального року, а також відповідно до практичних занять з курсу.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Історія і теорія музичних стилів і жанрів» є органічною складовою підготовки аспірантів музично-мистецьких спеціальностей. Як важлива частина культурологічної освіти – «Історія і теорія музичних стилів і жанрів» – сприяє розвитку художньо-історичного мислення, широкого теоретико-гуманітарного підходу до предмету вивчення, розуміння художньої специфіки мистецтва, його місця в загальному суспільному процесі та тісно пов'язана з іншими учбовими дисциплінами, які виявляють специфіку історичного процесу музичної культури та її складових («Історія світової та української музики», «Історичне та теоретичне музикознавство», «Теорія музики», «Гармонія», «Поліфонія», «Історія світової та української культури», «Культура ХХ століття», «Культура регіонів», «Основи естетики», «Історія новоєвропейської культури», «Історія мистецтв», «Історія літератури», «Історія філософії» тощо). Історія виникнення і розвитку музичних стилів та жанрів органічно вкорінена в історію світової музичної культури та традиції, що склалися на ґрунті національно-художнього мислення. Складність і протиріччя суспільних умов у різні історичні періоди обумовили шляхи розвитку музичних національних шкіл, а відтак, музичних стилів і жанрів.</p> <p>Проблема стилю і жанру в музиці нині все ще перебуває на стадії методологічного осмислення. Немає єдиного усталеного погляду вчених на це питання навіть у межах однієї парадигми. Музичний жанр – це певний відносно стійкий інтонаційний архетип (модель) музичного твору (тексту), що, формуючись у відповідності до вимог його художніх та позахудожніх детермінант (контексту), проявляє себе як система-данність (семантичний знак музичного мистецтва) та система-принцип (смыслотворчий код музично-історичного процесу), при цьому, виступаючи засобом генетико-типологічної систематизації музичних творів, служить каналом інтегративно-типологічного зв'язку об'єктно-суб'єктної системи музичного мистецтва. Музичний стиль – це сукупність засобів та прийомів художньої виразності, що історично склалась і відображає естетичні погляди різних суспільних груп певної епохи або творчого напрямку.</p> <p>Курс «Історія і теорія музичних стилів і жанрів» розподіляється на розгляд історичних шляхів розвитку жанрів і стилів у західноєвропейській, східноєвропейській та українській музичній культурі та включає їх теоретичне осмислення. Вибір музичних творів, що включені до програми, зумовлений їх історичним значенням, яскравістю художньо-образного змісту та яскравих жанрово-стильових властивостей. Виходячи з цього, дисципліна має розглядатися в аспекті формування та історичного функціонування художніх напрямів та стилів: ренесансний гуманізм, бароко, класицизм, романтизм тощо. Саме за цими принципами будується програма курсу.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Метою вивчення дисципліни «Історія і теорія музичних стилів і жанрів» є формування	

цілісного уявлення про музичні стилі та жанри в історії європейської музичної культури від Ренесансу до сучасності для вільного застосування цих уявлень у теоретичному і практичному аспектах наукової, творчої, педагогічної та виконавської діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- формування знань про закономірності розвитку музичної культури, систематизованих на історико-стильовій основі;
- вивчення стильових особливостей композиторської творчості різних історичних епох;
- опанування навиками кваліфікованого аналізу характерних засобів і прийомів викладу, властивих тому чи іншому стилю;
- вивчення найважливіших теоретичних концепцій жанру як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників;
- удосконалення навичок аналізу розгортання композиційної структури в музичних стилях та жанрах;
- виявлення органічного взаємозв'язку структури з іншими сторонами музичної композиції;
- засвоєння необхідних термінів і понять.

4. Результати навчання (компетентності)

В результаті вивчення дисципліни необхідно оволодіти наступними компетентностями:

Інтегральна компетентність:

- здатність до розвитку художньо-історичного мислення, широкого теоретико-гуманітарного підходу до предмету вивчення, розуміння художньої специфіки мистецтва, його місця в загальному суспільному процесі;
- здатність до розгляду музично-історичного процесу в контексті причинно-наслідкових зв'язків при вивченні музичних явищ;
- використання комплексного підходу при розкритті специфіки формування і розвитку основних жанрів і стилів в рамках музично-культурного процесу на різних історичних етапах;
- вміння впровадити набутий досвід у теоретичному і практичному аспектах наукової, педагогічної, творчої та виконавської діяльності.

Загальні і фахові компетентності

ЗК1: здатність до критичного абстрактного мислення, зокрема, вміння застосовувати його до аналізу результатів власного наукового дослідження, її актуальності, наукової новизни, теоретичного, практичного, аксіологічного та світоглядного значення;

ЗК2: здатність до пошуку, обробки та аналізу наукової теоретичної та фахової емпіричної інформації з різних джерел для узагальнення результатів;

ЗК3: уміння з нових дослідницьких позицій формулювати методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку національного та світового музичного мистецтва (музичної культури);

ФК8: здатність аналізувати й оцінювати матеріальну та духовну цінність музичного об'єкта в різних хронологічних межах та географічних ареалах, певному соціокультурному середовищі.

Програмні результати навчання

ПРН2: знання і використання наявних, пошук нових методів і методик у описі, узагальненні, аналізі музичних фактів, явищ, процесів, індивідуальної та колективної музичної творчості;

ПРН5: знання і використання фахової термінології та поняттєво-категоріального апарату;

ПРН6: визначення концептуальних засад специфіки музичної творчості та виконавства; параметрів народного і академічного, аматорського і професійного музичного мистецтва, елітарності й масовості сприйняття музики; рівнів функціонування музичного твору в моноетнічному й поліетнічному середовищі, об'єктивних й суб'єктивних, інтуїтивних й раціональних аспектів музичної творчості для їх дослідження в історичній еволюції;

ПРН8: уміння працювати з різними видами джерел та документів, у т.ч. нотних, текстологічних, аудіовізуальних, застосовуючи при цьому дослідницькі навички у процесі виконання власного наукового дослідження;

ПРН14: вміти самостійно вдосконалюватись та розвиватись, використовувати прийоми розвитку образної уяви й асоціативного мислення в різних видах творчої музичної, музично-педагогічної й музикознавчої діяльності;

ПРН15: культивувати толерантні діалогічні моделі спілкування та взаємодії (професійної та міжособистісної) в поліетнічному середовищі.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні:

Знати:

- теорію стилів, жанрів і форм від епохи Ренесансу до сучасності, в тому числі і теорію їх еволюції;
- особливості розвитку музичних жанрів;
- широке коло музичних творів, що втілюють ідеї формоутворення від Ренесансу до сучасності;
- основи композиційної логіки.

Вміти:

- аналізувати розгортання композиційної структури в музичних жанрах різних історичних епох;
- виявляти при аналізі органічний взаємозв'язок структури з іншими сторонами музичної композиції;
- вміти обґрунтувати естетичні судження про виконання конкретної музичної форми;

Володіти:

- умінням використовувати засвоєний арсенал професійних термінів і понять;
- технікою жанрового аналізу;
- технікою стилістичного аналізу.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	025 «Музичне мистецтво»	II рік навчання	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання

<p>Тема. Вступ до курсу «Історія і теорія музичних стилів та жанрів».</p> <p>1. Мета і завдання курсу «Історія і теорія музичних стилів та жанрів».</p> <p>2. Теорія музичного стилю.</p> <p>3. Функції, детермінанти, суб'єктивні фактори стилю.</p> <p>4. Проблеми типології стилів (авторський, національний, історичний стилі).</p>	Л.	<p>Література про стилі 1, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22.</p>	4 лек., 6 с. р.		1-2 тиждень
<p>Тема. Методи характеристики стилів.</p> <p>1. Порівняльна стильова характеристика</p> <p>2. Метод слухової експертизи,</p> <p>3. Статистичні методи.</p> <p>4. Стилїстика музичного твору (комплексний розгляд).</p>	Л. С.	<p>Література про стилі 1, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22.</p>	2 л., 2 сем., 6 с. р.	10 балів	3-4 тиждень
<p>Тема. Теорія</p>	Л.	<p>Література</p>	2 л., 6 с. р.		5-6 тиждень

<p>музичного жанру.</p> <p>1. Термінологія і понятійний апарат. 2. Жанрова класифікація. 3. Функції жанру в музичному мистецтві.</p>		<p>про жанри 2, 7, 8, 9</p>			
<p>Тема. Типологія музичних жанрів.</p> <p>1. Жанр як історичний феномен.</p>	Л.	<p>Література про жанри 2, 7, 8, 9</p>	4 л., 6 с. р.		7-8 тиждень
<p>Тема. Стиль художній і музичний.</p> <p>1. Основні стильові епохи західно-європейської музики (за класифікацією С. Скребкова). 2. Поліфонія. Поліфонічний стиль. 3. Прийоми розвитку, жанрові різновиди.</p>	Л.	<p>Література про стилі 1, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22.</p>	2 л., 6 с. р.		9 тиждень
<p>Тема. Гомофонія.</p> <p>1. Гомофонно-гармонічний стиль. 2. Фактура віденських класиків.</p>	Л. С.	<p>Література про стилі 1, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22.</p>	2 сем., 6 с. р.	10 балів	10 тиждень
<p>Тема. Стиль Бароко в музиці та інших видах мистецтва.</p> <p>1. Представник</p>	Л. С.	<p>Література про стилі 1, 3, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22.</p>	2 сем., 6 с. р.	10 балів	11 тиждень

и стилю Бароко в музиці і мистецтві Західної Європи. 2. Жанрові різновиди та форми в музиці епохи Бароко.		Література про жанри 2, 7, 8, 9			
Тема. Класицизм. Епоха Просвітництва. 1. Особливості стилю. 2. Представник и класичного стилю в музиці. 3. Жанрові різновиди та форми.	Л.	Література про стилі 1, 3, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22. Література про жанри 2, 7, 8, 9	4 лек., 6 с. р.		12-13 тиждень
Тема. Романтизм як художній стиль, напрям і метод. 1. Періодизація розвитку. 2. Представник и 3. Жанрові різновиди та форми.	Л. С.	Література про стилі 1, 3, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 20, 22. Література про жанри 2, 7, 8, 9	2 сем., 6 с. р.	10 балів	14 тиждень
Тема. Художні напрями в музиці 20 ст. 1. Імпресіонізм як художній метод. Тематика і виразові засоби. 2. Експресіонізм як ідейно-	Л. С.	Література про стилі 1, 3, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 20, 22, 23, 24 Література про жанри 2, 7, 8, 9	2 сем., 6 с. р.	11 балів	15 тиждень

художній напрям. 3. Основні стильові напрями музики ХХ ст. Представники, жанрові різновиди та форми.					
---	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу

Оцінювання якості знань аспірантів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Розподіл балів, що присвоюються аспірантам

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою

Оцінка ECTS	Визначення	Університетська шкала	Національна шкала	
			Екзамен	
<i>A</i>	ВІДМІННО	90 – 100 <i>відмінно</i>	5	<i>відмінно</i>
<i>B</i>	ДУЖЕ ДОБРЕ	80 – 89 <i>добр</i>	4	<i>добре</i>
<i>C</i>	ДОБРЕ	70 – 79 <i>добр</i>		
<i>D</i>	ЗАДОВІЛЬНО	60 – 69 <i>задовільно</i>	3	<i>Задовільно</i>
<i>E</i>	ДОСТАТНЬО	50 – 59 <i>задовільно</i>		
<i>FX</i>	УМОВНО НЕЗАДОВІЛЬНО	26 – 49 <i>незадовільно</i> 3 можливістю повторного складання	2	<i>незадовільно</i>
<i>F</i>	БЕЗУМОВНО НЕЗАДОВІЛЬНО	1 – 25 <i>незадовільно</i> з обов'язковим повторним курсом		

Критерії оцінювання якості знань аспірантів

Оцінка «відмінно» (зараховано) ставиться при наступних умовах:

- Відповідь з музично-теоретичного матеріалу повна, логічно збудована, заснована на правильному тлумаченні понятійного

	<p>апарату, аспірант виявляє широку ерудованість стосовно висвітлюваної проблематики;</p> <p>Оцінка «добре» (зараховано) ставиться при наступних умовах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. відповідь з теоретичного матеріалу недостатньо повна, але переконливо збудована і добре викладена, є окремі неточності в понятійному апараті. <p>Оцінка «задовільно» (зараховано) ставиться при наступних умовах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповідь з теоретичного матеріалу неповна, заснована на окремих уривчастих відомостях, не створює повної картини з даного матеріалу. Понятійний апарат не опрацьований. <p>Оцінка «незадовільно» (не зараховано) ставиться при наступних умовах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відповідь з теоретичного матеріалу заснована на окремих уривчастих відомостях. Понятійний апарат не опрацьований.
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	
<p>Семінарські заняття</p>	<p>У результаті проведення семінарських занять аспіранти повинні</p> <p>Знати: теоретичний матеріал за темою семінарського заняття і лаконічну відповідь на кожне його питання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - музичний матеріал та особливості певних жанрових різновидів; - джерельну базу за темою семінарського заняття і цією проблемою в цілому; <p>Вміти: лаконічно висвітлювати суть кожного питання семінару;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пов'язувати розповідь про розвиток музичних стилів і жанрів з процесами, які відбувалися в інших видах мистецтва і культури загалом, що сприятиме глибшому вивченню суті проблеми; - вивести філософські та художні узагальнення з кожного питання семінару; - використати набуті знання, вміння і навички у науковій, педагогічній і творчій діяльності.
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату проміжної і модульної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.</p> <p>З дисципліни «Історія і теорія музичних стилів і жанрів» передбачена така форма звітності, як екзамен. Для допуску до екзамену аспірант повинен набрати за результатами поточного і модульного контролю не менше 51 балу.</p>
<p>7. Політика курсу</p>	
<p>Навчальна дисципліна «Історія і теорія музичних стилів і жанрів» спрямована на розкриття та музично-теоретичне осмислення еволюції стильових напрямів, течій і жанрових різновидів в рамках світової і української музичної культури; жанрового різноманіття та стильових особливостей творчості видатних композиторів різних епох. Дисципліна включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розгляд музично-історичного процесу в контексті причинно-наслідкових зв'язків при вивченні музичних явищ; - використання комплексного підходу при розкритті специфіки формування і розвитку основних жанрів і стилів в рамках музично-культурного процесу на різних історичних етапах; - теоретичне осмислення та семантичний аналіз основних жанрових різновидів з 	

позицій теоретичного музикознавства;
- розгляд музичних явищ у контексті інших галузей мистецтва та виявлення типологічно спільних рис художньої культури в цілому.

8. Рекомендована література

Література про стилі

Основна

1. Виноградов В.В. Проблема авторства и музыки. М., 1961.
2. Кузнецов К. Стиль в музыке / *Музыкальное образование.*, 1930. № 4—5.
3. Ливанова Т.Н. Западноевропейская музыка XVII—XVIII вв. в ряду искусств. М., 1977.
4. Лосев М.Ф. Материалы для построения современной теории художественного стиля / *Контекст.* 1975. М., 1977.
5. Медушевский В.В. К проблеме сущности, эволюции и типологии музыкальных стилей / *Музыкальный современник.* Вып. V. М., 1984.
6. Медушевский В.В. Музыкальный стиль как семиотический объект / *Сов. Музыка.* 1979. № 3.
7. Михайлов А.В. Языки культуры / *Проблема стиля и этапы развития литературы нового времени.* М., 1997. С. 472—506.
8. Михайлов М.К. Стиль в музыке. Л., 1981.
9. Михайлов М.К. Этюды о стиле в музыке. Л., 1990.
10. Назайкинский Е.В. Музыкальные лики истории / *Т.Н. Ливанова. Статьи и воспоминания.* М., 1989. С. 388—412.
11. Ливанова Т. Н. Теория музыкальных стилей / Сергей Сергеевич Скребков. Статьи и воспоминания. М. : Сов. Композитор, 1979. С. 296—308.
12. Назайкинский Е.В. Русское в русской музыке / *Сергиевские чтения — I. О русской музыке.* М., 1993. С. 7—13.
13. Назайкинский Е.В. Стиль как предмет теории музыки / *Музыкальный мир, жанр, стиль.* М., 1987. С. 175—185.
14. Назайкинский Е.В. Стиль и жанр в музыке : Учеб. Пособие для студ. Высш. Учеб. Заведений. М.: Гуманит. Муз. Центр ВЛАДОС, 2003. 248 с : ноты.
15. От музыки Возрождения к музыке XIX в.: проблемы музыкального искусства. М., 1963.
16. Проблемы музыкального стиля. М., 1982.
17. Ренессанс, барокко, музыка: Проблема музыки в западноевропейском искусстве XV—XVII вв. М., 1966.
18. Савенко С.И. Есть ли стиль в музыке поставангарда? / *Сов. Музыка.* 1982. № 5.
19. Савенко С.И. К вопросу о единстве стиля Стравинского / *И.Ф. Стравинский.* М., 1973.
20. Скребков С.С. Художественные принципы музыкальных стилей. М., 1973.
21. Сорокина Т.С. Типы стилизации в сочинениях Стравинского / *Вопросы теории музыки.* Сб. трудов Гос. Муз.-пед. Института музыки Гнесиных. Вып. 30. М., 1977.
22. Сохор А.Н. Стиль, метод, направление / *Вопросы теории и музыки.* Вып. 4. М., 1965.
23. Холопова В. К теории стиля в музыке: нерешенное, решаемое, неразрешимое / *Муз. мир.* 1995. № 3. С. 165 – 168.
24. Царева Е. М. Стиль музыкальный / *Музыкальная энциклопедия.* Т. 5. М., 1981.
25. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю [Текст]: навч. посіб.. К. : Заповіт, 1998. 368 с. ISBN 966-7272-21-4 : Б. Ц.

Література про жанри

1. Альшванг А.А. Проблемы жанрового реализма / *Избр. Соч.* Т. 1. М., 1964. С. 97—103.
2. Березовчук Л. Музыкальный жанр как система: Психологические и семиотические аспекты / *Аспекты теоретического музыкознания. Проблемы музыкознания.*

Вып. 2. Л., 1989. С. 95—122.

3. Бродова И.А. Музыкальный жанр как форма социальной памяти в культуре / *Информационное общество. Культурологические аспекты и проблемы*. Международная научная 12узики12ях12я. Краснодар—Новороссийск, 17—19 сент. 1997. С. 202—205.

4. Гусев В. Эстетика фольклора. Л., 1967.

5. Конен В.Дж. Третий пласт: Новые массовые жанры в музыке XX века. М., 1994.

6. Коробова А.Г. О функционировании отображенных жанров в 12узики12ях советских композиторов. Автореф. Дисс. Вильнюс, 1987.

7. Музыкальные жанры. Под редакцией Т.В.Поповой. М., 1968.

8. Попова Т.В. Музыкальные жанры и формы. 2-е 12уз. М., 1954.

9. Соколов О.В. К проблеме типологии музыкальных жанров / *Проблемы 12узики XX века*. Горький, 1977.

Додаткова література

Вітчизняні словники і довідники

1. Виконавське музиканство: Енциклопедичний довідник / Укл. М. А. Давидов. Луцьк : Волинська обласна друкарня; К.: Національна музична академія України ім. П. Чайковського, 2010. 399 с.

2. Діячі української музичної культури: Матеріали до біо-бібліогр. словника / Медведик П. / ВНТШ: Праці Музикознавчої комісії. Л., 1993, 1996, тт. ССХХVІ, ССХХХІІ.

3. Композитори України та української діаспори: Довідник / Муха А. І. Київ: Музична Україна, 2004. 352 с. [ISBN 966-8259-08-4](#)

4. Короткий словник діячів української музичної культури / Б. Водяний, Г. Олексин, М. Ціж. Тернопіль, 1992.

5. Музыка: Словник-довідник / Ю. Юцевич. Тернопіль, 2003.

6. Музичний словник: Репринтне відтворення видання 1933 року / З. Лисько. К., 1994.

7. Музичне товариство імені М. Д. Леонтовича (1921—1931): біографічний словник: наук. довід. / Олена Бугаєва; [наук. ред. В. І. Попик]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України м. В. І. Вернадського. К., 2015. 348 с. [ISBN 978-966-025159-5](#) (серія). [ISBN 978-966-02-7511-9](#)

8. Словник-довідник з інструментознавства: навч. посіб. / В. К. Лебедев; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. — Вінниця: Нова кн., 2010. 164 с.

9. Словник музикантів України / Лисенко. К., 2005.

10. Словник муз. термінології / Ін-т укр. наук. мови УАН. К.: Держвидав України, 1925.

11. Словник музичної термінології / НАН України, Ін-т енциклопедичних дослідж. НАН України. К.: Інститут енциклопедичних досліджень, . 112 с.

12. Сучасні композитори України: довідник: вип. 1 / Муха А. І. О., 2002.

13. Українські композитори: біо-бібліограф. довід. Едмонтон: КІУС, 1986. (Серія Довідників № 14). 160 с. ([PDF-файл](#))

14. Українські композитори Київської школи / Ред.-упор. М. Гаврилюк. Буенос-Айрес, 1997.

15. Українські радянські композитори / О. Білокопитов. Х., 1934.

16. Юцевич Ю. Музыка: словник-довідник. Тернопіль, 2003. 404 с. [ISBN 966-7924-10-6](#). ([html-пошук по словнику](#), [djvu](#))

Підручники та посібники

Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю [Текст]: навч. посіб. К.: Заповіт, 1998. 368 с. [SBN 966-7272-21-4](#); Б. Ц.

Музыка двадцатого століття : Навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистец. I—IV рівнів акредитації / С. Павлишин; Львів. держ. муз. акад. ім. М.Лисенка. Л.: БаК, 2005. 232 с. Бібліогр.: 84 назви.

Викладач: кандидат мистецтвознавства, доцент Романюк Л. Б.